

forestaae Cultusministeriet i den længste Tid, dette Ministerium har bestaaet, ikke lade denne Anse hengaae uden en meget bestemt Protest. Naar man under saadanne Forhold og Bevægelser, som de, der i de sidste 3 Aar have fundet Sted, har forestaaet en meget omfattende Godsbestyrelse, jeg troer, med Undtagelse af et enkelt Tilfælde, den største Godsbestyrelse, som findes i Landet, har man Fordring paa, at der ikke fremkommer Klage over almindelig Ubillighed eller Mangel paa Billighed, naar den ikke støtter sig til enkelte Klager, som til given Tid have været reiste. Naar en Bestyrelse har virket i 3 Aar, uden at der har været ytret den mindste Misforståelse af almindelig Art, troer jeg, at Bestyrelsen er berettiget til at antage, at den er slaaet ind paa en rigtig og helbig Vej. I ethvert Tilfælde bør en almindelig Beskyldning for Ubillighed, eller i det Mindste en Antydning af, at der ikke kan ventes Billighed, ikke grundes paa et enkelt Exempel, som ikke nævnes eller opgives fuldstændigt, og selv om det nævnes og opgives fuldstændigt, vil der fra et saadant Exempel aldeles ikke kunne hentes nogen Grund til at fremsøre en saadan Klage, da dette enkelte Exempels Rigtighed her ikke kan underkastes nogen Døftelse. Men jeg maa endnu tilføje, at det Exempel, som er fremført for at vise, at Cultusministeriets Bestyrelse af Fæstegodset i Almindelighed ikke synes at være bygget paa Billighed, er hentet fra et ganske særligt Forhold, hvor Cultusministeriet ikke havde fundet Anledning til at fravige den Beslutning og Bestemmelse, der efter den Dom, som man havde dannet sig om Forholdenes Bestaaen, var tagen af den tidligere Bestyrelse. Naar det antydedes, at den Strengthed, hvormed man meente, at Cultusministeriet var gaaet frem, i dette enkelte Tilfælde lidet harmonerede med, at netop dette Ministerium, efter som der var Spørgsmaal om at stifte et nyt Egteskab, maatte stræbe efter at komme velvilligt imøde, saa kan Ministeriet meget vel have den tilbørlige Respect for flige Forhold og den største Bestræbelser efter ikke ved at anvende Fæstelovgivningens Strengthed at gribe forstyrrende ind i den Privates Liv og Sædeligheden, uden at Ministeriet, som ikke er Eier

men kun Bestyrer af Godset, derfor er berettiget til at eftergive, hvad det anseer for Ret, hvergang det falder en Enke ind at beraabe sig paa, at hun vil indgaae et nyt Egteskab. Det er ikke Cultusministeriet, der har fremkaldt en Forbindelse mellem Fæstelovgivningen og Egteskabet, og det er ikke Cultusministeriet, som, saalange Lovgivningen bestaaer, kan i ethvert Tilfælde bortkaste Bestemmelsen.

Cultusministeren: Jeg troer, at jeg for tilføiede, at, „for saavidt jeg vidste“, var det ved en Højesteretsdom i et bestemt Tilfælde afgjort, at nogle Smaasteder med over 1 Td. Hartorn, der kaldtes „Huse“, skulde være undtagne fra Fæstebaandet; det er meget muligt, som nu angivet, at det har været en Overretsdom. Er den ei bleven appelleret, er det iøvrigt, fordi Indenrigsministeriet har antaget, at en saadan Appel ikke var hensigtsmæssig; thi det var en af det Offentlige allerede dengang, jeg var Indenrigsminister, anlagt Sag, hvorunder dette Spørgsmaal saaledes var bragt paa Bane. Jeg skal iøvrigt blot tilføie, at det slet ikke har forundret mig, at Fæstere af de omtalte Lodder i Eng- og Flengmarken ere indkomne med det omtalte Andragende; jeg finder det meget naturligt, at disse Fæstere søge at anføre, hvad der kan anføres, for at komme under gunstigere Bilskaar, men jeg maa ansee det for uheldigt, at saadanne Forventninger opvækkes, som senere ikke kunne Andet end blive skuffede. Naar der er blevet antydet, at Vedkommende havde Grund til at ængste sig, skal jeg dog bemærke, at mine Dittringer ei ubelufte billigt Hensyn til de særegne Forhold, og jeg skal tilføie, at jeg troer, at Ministeriet selv i Tilfælde, hvor det er klart, at Fæstebaandet ikke paahviler visse Lodder, dog, maa være berettiget til at tage Hensyn til Brugernes Stilling. Der er enkelte Besiddere, for hvilke dette Jordbrug er et reent Tilværelsesspørgsmaal, som kun have faa Tønder Land foruden, og i lang Aarrække have disse Steder været overdragne paa Livstid til den ene Generation efter den anden. Men at tage Hensyn hertil, troer jeg, er noget ganske Andet, end at sige, at disse Jorder høre til Fæstebøndergodset og ere uændgavne Fæstetvang.